

Akciju sabiedrība "Sadales tīkls"
Vienotais reģ. Nr. 40003857687
Šmerļa iela 1, Rīga, LV-1160, Latvija
Tālr. (+371) 67727403, www.sadalestikls.lv, st@sadalestikls.lv

Rīgā
Datumu skatīt dokumenta paraksta laika zīmogā.
Nr. 30VD00-19/2371

Sabiedrisko pakalpojumu
regulēšanas komisija
Ūnijas iela 45
Rīga, LV-1039
Latvija

Par konsultāciju dokumentu par grozījumiem sistēmas pieslēguma noteikumos ražotājiem

AS "Sadales tīkls" ir iepazinusies ar Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas (turpmāk - SPRK) 2022.gada 31.oktobrī publicēto konsultāciju dokumentu par grozījumiem sistēmas pieslēguma noteikumos elektroenerģijas ražotājiem (turpmāk – Metodika), un sniedz savus ierosinājumus, lai precizētu metodiku, pēc kādas aprēķina maksu par sistēmas jaudas rezervēšanu (turpmāk – Rezervācijas maksa), un kārtību kādā šo maksu izlieto pieslēguma maksas segšanai.

Sistēmas jauda elektroenerģijas ražotāja pieslēguma īstenošanai tiek rezervēta no brīža, kad tiek izsniegtas pieslēgumam tehniskās prasības, līdz brīdim, kad elektroenerģijas ražošanas jaudas tiek faktiski ieviestas un pieslēgtas sistēmai. Ja ražotājs pēc pieslēguma tehnisko prasību saņemšanas nepamatoti vilcinās ar jaunu jaudu ieviešanu, to neievieš vai neievieš pilnā apjomā, būtu uzskatāms, ka sistēmā jauda ir rezervēta nelietderīgi un kavējusi vai apgrūtinājusi citu ražotāju projektu īstenošanu. Ar ražotāja sistēmas pieslēguma ierīkošanu un sistēmas pakalpojumu līguma noslēgšanu elektroenerģijas ražotāja pieslēguma process nenoslēdzas – ražotājam vēl ir faktiski jāierīko ražošanas jaudas un atbilstoši sistēmas operatora publicētai elektrostacijas ekspluatācijas paziņošanas procedūrai un elektrostacijas pārbaužu kārtībai jāaplicina tās droša darbība, lai saņemtu sistēmas operatora atļauju ražošanas jaudu pieslēgšanai paralēlam darbam ar elektroenerģijas sistēmu. Īpaši sadales sistēmai ir raksturīgi gadījumi, kas elektroenerģijas ražošanas iekārtas tiek pieslēgtas jau esošos elektroenerģijas lietotāju pieslēgumos, kā rezultātā sistēmas jaudu ražotāja pieslēgšanai ir nepieciešams rezervēt nevis uz pieslēguma ierīkošanas laiku (atbilstošs pieslēgums jau pastāv), bet uz laiku līdz elektroenerģijas ražošanas jaudu faktiskai ieviešanai un pieslēgšanai paralēlam darbam ar sistēmu. Arī esošos elektroenerģijas lietotāju sistēmas pieslēgumos tiek pieteikta pat vairākus megavatus liela ražošanas jauda, kas ilgstoši var tikt rezervēta sistēmā un nav pieejama citiem sistēmas dalībniekiem jaunu ražošanas jaudu attīstībai. Ar šo apsvērumu, ka jaudu rezervācija sadales sistēma norit ne tikai uz ražotāja pieslēguma ierīkošanas laiku, ir saistīti atsevišķi turpmākie AS "Sadales tīkls" priekšlikumi metodikas precizēšanai.

AS "Sadales tīkls" priekšlikumi Metodikas precizēšanai ir sekojoši:

1) Ražotājam ir jābūt nodrošinātām iespējām saņemt pieslēguma tehniskās prasības arī pirms Rezervācijas maksas samaksāšanas. AS "Sadales tīkls" rosina noteikt kārtību, ka maksas par sistēmas jaudas rezervēšanu apmēru un samaksas nosacījumus sistēmas operators ražotājam nosūta kopā ar tehniskajām prasībām. Ražotājs tādejādi var iepazīties ar pieslēguma tehnisko risinājumu, prognozējamām pieslēguma ierīkošanas izmaksām un gadījumā, ja tas vēlas turpināt elektrostacijas pieslēguma procesu, operatora noteiktā termiņā veic jaudas rezervācijas maksas samaksu. Ja uzstādīto pārvades sistēmas jaudu nepietiekamības dēļ elektroenerģijas sadales sistēmas operators nevar izdot tehniskās prasības jauna ražotāja pieslēguma realizēšanai, tad šādos gadījumos nebūtu pamata izsūtīt pieprasījumu ražotājam veikt samaksu par sistēmas jaudu rezervēšanu 10 dienu laikā no pieteikuma saņemšanas brīža. Attiecīgi AS "Sadales tīkls" lūdz precizēt Metodikā piedāvātās punktu 6.¹, 6.², 9., 10.¹, 10.² redakcijas un Metodikas 21.punktu papildināt ar jaunu apakšpunktu, kas noteiktu tiesības operatoram izbeigt uzsāktu pieslēguma procesu, ja operatora noteiktā termiņā nav samaksāta jaudas rezervācijas maksa. AS "Sadales tīkls" piedāvātās redakcijas skatīt šīs vēstules pielikumā.

2) Sistēmas jauda ražotāja pieslēguma īstenošanai tiek rezervēta līdz brīdim, kad ražošanas jaudas tiek faktiski ieviestas un pieslēgtas sistēmai. Tāpēc no sistēmas operatora skatupunkta **Rezervācijas maksas daļa, kas nebūs izmantota pieslēguma maksas segšanai, būtu atgriežama ražotājam pēc gala atļaujas saņemšanas** elektrostacijas pieslēgšanai paralēlam darbam ar elektroenerģijas sistēmu. Gadījumos, kad jaunu jaudu ieviešanai būs nepieciešams ierīkot ražotāja jaunu sistēmas pieslēgumu, ražotājs Rezervācijas maksu faktiski jau atgūs Pieslēguma maksas samaksas brīdī, vienlaikus ražotājs jau ar pieslēguma maksas samaksu būs apliecinājis savu patieso vēlmi un faktiskās iespējas ražošanas jaudu ieviešanu faktiski arī īstenot. Savukārt gadījumos, kad jaunu ražošanas jauda tiks ieviesta jau esošā atbilstošā elektroenerģijas lietotāja sistēmas pieslēgumā un pieslēguma maksa būtu relatīvi neliela, Rezervācijas maksa būtu atgriežama brīdī, kad ražotājs saņemtu atļauju ierīkotās elektrostacijas pieslēgšanai paralēlam darbam ar sistēmu, kas papildu motivētu ražotāju pēc iespējas ātrāk pabeigt elektrostacijas pieslēguma procesu, ierīkot faktiskajām tūlītēja pašpatēriņa vajadzībām samērīgas ražošanas jaudas un disciplinētu ražotājus sistēmas jaudu rezervāciju veikt atbildīgi. Metodikā paredzēts par Rezervācijas maksas jautājumiem ražotājam un operatoram savstarpēji vienoties (t.sk. par maksas atgriešanu), tomēr Metodikā būtu lietderīgi iekļaut papildus pārejas nosacījumus, saskaņā ar kuriem būtu nosakāma Rezervācijas maksas samaksas, izlietošanas, atgriešanas kārtība, ja operatoram nebūs iespējas iekļaut attiecīgus nosacījumus pieslēguma līgumos, kas jau ir izsūtīti parakstīšanai ražotājam un iespējams tiks noslēgti pēc Metodikas spēkā stāšanās. Pieslēguma līgumu sagatavošanas, izsūtīšanas, noslēgšanas process ir nepārtraukts, jaunu līgumā ietveramo prasību noteikšana rada nepieciešamību šo procesu mākslīgi apturēt (tiek pārkāpti pieslēguma noteikumos noteiktie pieslēguma līgumu izsūtīšanas termiņi) vai arī paredzēt pārejas nosacījumus Metodikā, kas dotu iespējas operatoram papildināt jau pirms Metodikas spēkā stāšanās parakstīšanai izsūtītās vienošanās un Pieslēguma līgumus ar attiecīgiem nosacījumiem.

3) Vienlaikus, lai nepamatoti neapgrūtinātu tādu elektroenerģijas ražošanas jaudu ieviešanu, kas tiek ieviestas jau esošā atbilstošā elektroenerģijas lietotāja pieslēgumā, kurā plānotā ražošana jauda ir mazāka par pieslēgumā atļauto patēriņa slodzi (**ražošanas jaudas pašpatēriņa vajadzībām**), **sistēmas operatoram būtu pamats paredzēt ilgāku Rezervācijas maksas samaksas termiņu** šāda veida pieslēgumiem. Tādejādi, ja ražotājs attiecīgā termiņā (piemēram, 6 mēnešu no pieslēguma pieteikuma iesniegšanas) ražotājs spēj ieviest ražošanas jaudas, tad ražotājs paspētu pabeigt pieslēguma procesu pirms Rezervācijas maksas samaksas termiņa. Ja ražotājs kavētos ar ražošanas jaudu ieviešanu un to ieviestu ilgākā termiņā par 6 mēnešiem, tad šādam ražotājam tomēr būtu pamats iemaksāt Rezervācijas maksu. Attiecīga pieeja arī zināmā mērā vienādotu situāciju savstarpēji salīdzināmiem ražotājiem, kas pieslēguma procesu būs uzsākuši pirms un pēc Metodikas spēkā stāšanās.

4) Aicinām Metodikā **nelietot formulējumu "nosūta rēķinu"** attiecībā uz Rezervācijas maksas piemērošanu vai arī paredzēt iespējas alternatīvā veidā nodot ražotājam informāciju par veicamo Rezervācijas maksas apmēru un apmaksas veidiem. It īpaši tas svarīgi, ka pastāv iespēja Rezervācijas maksu "samaksāt" bankas garantijas formā. AS "Sadales tīkls" plāno, ka ražotājam varētu tikt nosūtīts Rezervācijas maksas aprēķins un informācija par to, kādā veidā Rezervācijas maksa būtu samaksājama, līdz ar to, izsūtītā informācija nebūtu uzskatāma par rēķinu.

5) Metodikā šobrīd nav paredzēta ražotāja un operatora rīcība gadījumos, **ja ražotājs pēc Rezervācijas maksas aprēķina saņemšanas vēlas samazināt nepieciešamo (sistēmā rezervēto) ražošanas jaudas apmēru** (vismaz daļēji atbrīvo rezervēto sistēmas jaudu). Nav skaidrs, vai ražotājam pastāv tiesības iemaksāt Rezervācijas maksu mazākā apmērā nekā aprēķinājis operators, un vai operatoram šādā gadījumā būtu pamats pārskatīt vai izsniegt jaunas tehniskās prasības atbilstoši jaudas apmēram, par kādu ražotājs veicis Rezervācijas maksas samaksu. Operatoram nebūtu pienākums no iemaksātās Rezervācijas maksas apmēra izsecināt, kāda jauda ražotājam būtu nepieciešama. Ņemot vērā, ka Rezervācijas maksas ieviešanas mērķis ir atbrīvot sistēmā nepamatoti rezervētās jaudas un nodrošināt reālu ražošanas projektu pēc iespējas straujāku īstenošanu, būtu pamats nodrošināt iespēju ražotājam ar iespējami mazākiem riskiem un iespējami mazāku administratīvo darbību apjomu atbrīvot "liekās" jaudas un turpināt pieslēguma procesu atbilstoši faktiski nepieciešamo ražošanas jaudu apmēram. Metodikā nepieciešamas papildināt kārtību, kādā ražotājam būtu jāpaziņo operatoram par vēlmi samazināt rezervēto jaudu, lai operators varētu sagatavot atbilstošu Rezervācijas maksas aprēķinu.

6) Elektroenerģijas tirgus likuma 9.panta 2.⁴ daļā ir noteikts, ka elektroenerģijas ražotājs zaudē maksu par sistēmas jaudas rezervēšanu, ja tā elektroenerģijas ražošanas iekārta netiek pieslēgta sistēmai no sistēmas operatora neatkarīgu iemeslu dēļ. Metodikā būtu lietderīgi precizēt, ka elektroenerģijas ražošanas iekārta **pieslēdzama sistēmai Pieslēguma līgumā noteiktā termiņā**, pretējā gadījumā Rezervācijas maksa tiek zaudēta. Par pieslēguma līguma termiņu ražotājs un operators savstarpēji vienojas tā noslēgšanas laikā.

7) **Metodikā būtu nepieciešams precizēt, kas ir uzskatāma par sistēmā rezervēto jaudu**, ieviešot papildu termina skaidrojumu Metodikas redakcijā. Sistēmā rezervētā jauda pēc būtības ir jauda, atbilstoši kurai sistēmas operators ir izstrādājis attiecīgā pieslēguma tehniskās prasības, un tā var būt atšķirīga no ražotāja pieteikumā sākotnēji norādītās jaudas. Ja ražotājam noteikti uz sistēmu eksportējamās ražošanas jaudas ierobežojumi, par sistēmā rezervēto jaudu uzskatāma tā elektroenerģijas ražošanas jauda, ko saskaņā ar tehniskajām prasībām ražotājam atļauts nodot sistēmā.

8) Metodikā vai Metodikas viedokļu apkopojumā lūdzam ietvert skaidrojumu, ka Rezervācijas maksa piemērojama pilnā apmērā par palielināmās jaudas apmēru, ja pēc jaudas palielināšanas kopējā elektroenerģijas ražošanas jauda pārsniedz 50 kW. AS "Sadales tīkls" izpratnē Rezervācijas maksa būtu piemērojama par 20 kW, ja piemēram esošā elektrostacijā ar 35 kW jaudu tiktu ieviesta papildu 20 kW elektroenerģijas ražošanas iekārta, kopumā elektroenerģijas ražošanas iekārtu jaudai sasniedzot 50 kW.

9) Metodikā vai Metodikas viedokļu apkopojumā lūdzam ietvert precizētu skaidrojumu, vai 5 MW jaudas sliednis, no kura atļauts izmantot bankas garantijas, ietver/neietver vērtību 5 MW. Būtu lietderīgi noteikt, ka bankas garantiju atļauts izmantot, ja pieslēguma jauda paredzēta **5 MW (ieskaitot) vai lielāka**. Tas atbilstu arī Tīkla kodeksā elektroenerģijas nozarē noteiktajam C tipa elektrostaciju jaudas sākumsliednim.

10) Metodikas 28.⁷ punktā būtu nepieciešams nostiprināt, ka bankas garantijai jābūt tādai, kas atbilst sistēmas operatora prasībām. Attiecīgās prasības (piemēram, garantijā norādītas puses (kredītiestāde un ražotājs kā persona, kurai par labu tiek izdota garantija) un rekvizīti, summa, datums, termiņš, garantijai jābūt parakstītai ar drošu elektronisko parakstu, kas satur laika zīmogu, vai izdotai caur SWIFT sistēmu, nosacījums, ka garantija ir pirmā pieprasījuma beznosacījumu garantija) sistēmas operators būtu gatavs publicēt savā mājas lapā. Attiecīgā punkta redakcijā un visā metodikā būtu nepieciešams precizēt vārdu "kredītiestāde" un "banka" lietojumu. Noteikumu punktu arī nepieciešams papildināt ar kārtību, kādā ražotājam jāveic bankas garantijas pagarināšana, ja beidzas tās termiņš vai tiek pagarināts pieslēguma līguma termiņš.

11) Pārejas nosacījumu sadaļā nepieciešams **noteikt garāku termiņu operatoriem Rezervācijas maksas aprēķinu izsūtīšanai**, jo SSO gadījumā apziņojamo ražotāju skaits ir salīdzinoši liels. Gadījumā, ja ražotāji īsteno pieprasītās jaudas samazinājumu, ir nepieciešams papildu laiks attiecīgās informācijas apkopošanai un apstrādei (t.sk. tehnisko prasību, vienošanos, līgumu pārskatīšana). Piedāvātās redakcijas pārejas noteikumu precizēšanai skatīt šīs vēstules pielikumā.

Pielikumā:

1. Piedāvātās redakcijas Metodikas projekta precizēšanai uz 4 lpp.

2. Valsts ieņēmumu dienesta skaidrojums 23.09.2022. Nr. 30.1/8.6.2/97154 uz 2 lpp.

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu.

Izpilddirektors
Attīstības direktors

Sandis Jansons
Jānis Kirkovalds

Agris Kurms 25482243